

Інститут інформаційних технологій і
засобів навчання
НАПН України
Відділ компаративістики інформаційно-
освітніх інновацій

ВИКЛИКИ ТА ВІДПОВІДІ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ НА ПОДОЛАННЯ ПРОБЛЕМ В ОСВІТІ, ЦО ВИКЛИКАНІ COVID-19

В останні тижні, які пов'язані з введенням карантинного режиму у різних країнах, вражених пандемією COVID-19, більшість міжнародних організацій здійснили заяви та оприлюднили низку рекомендацій для систем освіти, які можуть використати країни у прийнятті політичних рішень та впровадженню конкретних планів дій.

Основне питання порядку денного систем освіти багатьох країн – це організація навчання онлайн для всіх, хто навчається, та мобілізація всіх людських освітніх ресурсів для цього процесу.

Нижче подано підбірку оприлюднених міжнародними організаціями заяв та відповідей щодо організації освітніх процесів в умовах, спричинених пандемією COVID-19, а також відповідних рекомендацій.

Рада Європи.

Заява Марії Фассарі, Голови керівного комітету з освітньої політики та практики Ради Європи¹

Метою освітньої програми Ради Європи є підтримка країн членів у розробленні політики, законодавства та поширенні кращих практик з огляду на якість, інклюзивність та вільність від корупції у системах освіти.

¹ <https://www.coe.int/en/web/education/statement-by-maria-fassari-chair-of-the-steering-committee-for-education-policy-and-practice-cdppe>

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 3, 2020

COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION COVID -19 – CUR

Криза, спричинена COVID-19 зробила досягнення цієї мети більш складною та найважливішою.

Освіта - один із секторів, які найбільше постраждали від цієї кризи. Органи освіти у 50 державах-учасниках Європейської культурної конвенції стоять перед завданням забезпечення безперервності освіти, включаючи оцінювання та іспити, а також мінімізацію впливу на учнів та педагогічних працівників.

Важливо, щоб ці відповіді керувалися фундаментальними принципами Європейської культурної конвенції, підходами та законодавством Ради Європи, такими як Рамка компетентностей для культури демократії.

Хоча відповіді, розроблені органами освіти, характерні для їх національних освітніх систем, саме завдяки міждержавному діалогу, дискусіям, обміну передовою практикою та отриманим уроком можна визначити найефективніші дії. Керівний комітет з освітньої політики та практики Ради Європи (CDPPE) є важливим форумом для міждержавного діалогу з питань політики та практики освіти також під час цієї кризи.

Як Голова Керівного комітету з освітньої політики та практики Ради Європи (CDPPE), я сподіваюсь, що на цій веб-сторінці Ради Європи буде започатковано діалог та поширення кращих практик. Я також закликаю всі країни – члени Європейської культурної Конвенції до поширення своїх ідей та кращих практик [1].

Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР). COVID-19 Відповідь (COVID-19 Response)²

Відділ освіти Організації економічного співробітництва та розвитку оприлюднив відповідь на ситуацію, що склалась у державах в системах освіти, коли заклади опинились перед викликами організації дистанційного навчання.

ОЕСР представила низку заходів, що можуть бути вжиті для вирішення зазначених проблем. Це, перш за все, реакція на кризу, що склалась, а також кращі практики країн-членів ОЕСР, стандарти освіти Ради Європи та нові та існуючі освітні ресурси для вирішення поточних проблем, які можуть бути використані вчителями, іншими спеціалістами в галузі освіти та широкою громадськістю. Всі заходи представлені нижче.

² <https://www.coe.int/en/web/education/covid-19>

Використання онлайн-платформ під час закриття шкіл та університетів

- В умовах необхідного закриття навчальних закладів необхідно мобілізувати різні форми використання Інтернету для освіти та освітніх ресурсів. Країни повинні використовувати свої вже існуючі дистанційні курси в Інтернеті, коли це можливо, а також заохочувати компанії з виробництва навчальних засобів та ІТ. Необхідно робити їхні ресурси вільно доступними, диверсифікувати способи надання послуг залежно від віку та можливостей, заохочувати співпрацю освітян.
- Важливо використовувати онлайн платформи для організації дистанційного навчання. Дистанційні онлайн платформи можуть вже мати навчальні курси та ресурси у різному цифровому форматі (текст, відео-лекції тощо), як правило, із супутніми вправами. Зазвичай викладачі можуть обирати уроки та вправи, які їх повинен робити учень та навчати їх через повідомлення та онлайн заняття. Якщо не існує відкритих платформ з певних тем, вчитель може скористатись іншими онлайн ресурсами.
- Потрібно розробляти нові онлайн платформи для навчання (віртуальні аудиторії). Вчителі можуть віддалено навчати своїх учнів, коли вони вдома, користуючись різними платформами. Приклади таких послуг «віртуальної аудиторії» вже існують у межах країн, що потерпіли від кризи, зокрема в Китаї та Сінгапурі (державні та приватні).
- Важливим є партнерство з приватними освітніми платформами. Одна з труднощів із наявними ресурсами полягає в тому, що їх масове використання не завжди можливе одночасно. Деякі платформи приватного сектору вже зробили свої ресурси та послуги вільно доступними для деяких шкіл, щоб розширити можливості (наприклад, CHN, JPN).
- Співпрацюйте на міжнародному рівні для узагальнення існуючих освітніх ресурсів в Інтернеті. Якщо країни та, інколи, окремі регіони в межах країн мають різні навчальні програми, вони, як правило, викладають ресурси з подібних предметів та можуть розглянути можливість перекладу, а також й можливість використання іноземних цифрових ресурсів, узгоджених з навчальною програмою.
- Використовуйте всі необхідні електронні засоби. Деякі застарілі електронні засоби, такі як трансляція уроків телебачення, більше підходять для молодших школярів, або в тих випадках, коли інфраструктура доступу та можливостей дещо відстає.
- Надати вчителям можливості цифрового навчання. Країни можуть надавати та сприяти вчителям отримувати підвищення кваліфікації із онлайн ресурсів, це також можливо робити за допомогою спільних онлайн платформ, які дозволяють їм ділитися своїми ресурсами, надавати та отримувати зворотній зв'язок.

Виклики впровадження

Навчання та співпраця в онлайн середовищі може бути не зовсім звичними для вчителів та учнів. Розглядаючи відповіді на політику держав щодо закриття шкіл, розробники політики повинні розглянути такі способи подолання викликів:

- Збалансуйте кількість та час заходів, де учні перебувають перед екраном та поза ним. Проста заміна навчальних годин онлайн лекціями та дискусіями, ймовірно, може вплинути на здоров'я учнів. Лекції можна скоротити та поєднати їх з так званими нецифровими навчальними діями.
- Слідкуйте за емоційним здоров'ям учнів. Острах щодо коронавірусу та карантин для школярів може викликати неспокій та дезорієнтацію. Потрібно шукати такі технологічні рішення, щоб забезпечити зв'язок, взаємодію та підтримку учнів під час навчання, особливо, в умовах невизначеності.
- Доступ до пристроїв. Учні мають більше шансів отримати доступ до смартфонів, ніж до ноутбуків. Тому може виявитись ситуація, коли учнів більше, ніж пристроїв. Державі необхідно розглянути можливість позичати ноутбуки або надавати учням інші альтернативні ресурси (друковані робочі буклети).
- Управління доступом до ІТ-інфраструктури. Одночасне онлайн підключення всіх учнів може стати проблемою. Тоді доступ до ІТ-інфраструктури також слід контролювати, щоб мати можливість забезпечити такий доступ в певні часові рамки.

Довготривалі можливості

Сучасна хвиля закриття шкіл надає можливість експериментувати та передбачати нові моделі навчання та нові способи використання часу навчання віч-на-віч. Тому важливим є:

- Вивчити безпечні системи для складання іспитів з дому. Певні відступи можуть бути для, наприклад, вступних іспитів до університету тощо, де існують розроблені системи ідентифікації учасників. Для розпізнавання учасників іспитів було вже розроблено деякі рішення, однак сам формат іспитів може залишатися проблемою.
- Вивчіть різні часові та шкільні моделі. Необхідність вивчити, як учні можуть усвідомлювати важливі та неважливі ресурси та навчальні заходи. Це допоможе країнам краще зрозуміти потенціал цифрових навчальних рішень та зблизити громаду та школи. Нерідко учні потерпають від напруженого шкільного розкладу та навантаження, але можуть бути розроблені нові рішення, щоб дати учням можливість мати більше автономії, надавши їм самим більше самостійності. Це слід збалансувати за допомогою відповідних вказівок та продовжувати цим займатися.

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 3, 2020

COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION COVID-19 - CUR

- Надайте можливість вчителям максимально використовувати цифрові досягнення. Вчителі матимуть можливість випробувати різні цифрові рішення для навчання та пізнавати, як технології можна використовувати для сприяння навчанню учнів. Їх потрібно заохочувати творчо замислюватися про свою роль наставників учнів, а також про те, як технології можуть підтримувати їх у цьому, і як вони можуть поєднувати свій досвід та професію.
- Використовуйте різні варіанти в межах та в різних країнах для вивчення. Хоча криза стимулює навчання, спонукає давати оцінку досягнень та прийняття різних рішень. Тому, навчальні практики, реалізовані в межах країн та їх впливи, повинні бути ретельно задокументовані, оскільки багато ідей можна поширити та проаналізувати на міжнародному рівні [3].

ОЕСР. Рамкові настанови щодо відповіді освіти на пандемію COVID-19 2020 року[2].

Організація економічного співробітництва та розвитку оприлюднила [Рамкові настанови щодо відповіді освіти на пандемію COVID-19 2020 року](#), що базуються на зібраних даних в межах останнього дослідження [PISA](#)³, у доповіді описуються проблеми, з якими стикаються різні системи освіти в аспекті освіти онлайн [5]. Метою доповіді є підтримка прийняття рішень в освіті для розроблення та впровадження ефективної освітньої відповіді на пандемію COVID-19. Керівникам освітніх систем та організацій запропоновано розробити плани щодо продовження навчання з використанням альтернативних методів на період необхідної соціальної ізоляції. На основі швидкого оцінювання освітніх потреб та існуючих відповідей у дев'яносто восьми країнах у доповіді визначено найбільш важливі потреби, на які варто реагувати в цих планах, а також галузі, які, можливо, будуть більш проблемними в рамках упровадження планів [4].

У документі пояснюється, чому заходи соціальної ізоляції, що є необхідними, блокуватимуть навчання у школах протягом кількох місяців у більшості країн світу. Відсутність цілеспрямованої та ефективної стратегії для захисту можливості навчатися протягом цього періоду призведе до значних втрат у навчанні для здобувачів освіти.

У доповіді також розглядаються освітні реакції різних країн на кризову ситуацію. Зокрема, зазначено, що в результаті відсутності ефективної відповіді щодо організації освіти, пандемія COVID-19, ймовірно, призведе до найбільшого розриву освітніх можливостей на покоління. Цей розрив вплине на життєдіяльність людей і перспективи їх громад. З цієї причини вкрай важливо, щоб керівники освіти вжили

³ Програма ОЕСР з міжнародного оцінювання студентів (PISA) вивчає те, що учні знають у читанні, математиці та природничих науках, та що вони можуть робити з тим, що знають.

негайних заходів для розроблення і впровадження стратегії для пом'якшення впливу пандемії на освіту.

Документ містить основу для керівництва розвитком освітніх стратегій у конкретному контексті, на основі результатів оперативного опитування, що було проведено протягом 18-27 березня 2020 р. Респонденти відповідали онлайн стосовно викликів в освіті, які спричинені пандемією, їхнього реагування на ці виклики та про ресурси, що використовуються в даний час для підтримки освіти альтернативними засобами.

3 шляхи, як пандемія коронавірусу могла б змінити освіту [4]:

- ✓ Пандемія коронавірусу змінила освіту мільйонів по всьому світу.
- ✓ Нові рішення в галузі освіти можуть принести дуже потрібні інновації.
- ✓ Враховуючи цифровий розрив, нові зміни в підходах до освіти можуть розширити прогалини в рівному доступі до освіти.

За кілька тижнів коронавірус (COVID-19) змінив спосіб навчання студентів у всьому світі. Ці зміни дають можливість уявити, як освіта може змінитися на краще - і на гірше - у довгостроковій перспективі. Коли коронавірус швидко поширювався в Азії, Європі, Близькому Сході та США, країни вжили швидких і рішучих дій для пом'якшення розвитку повноцінної пандемії. За останні два тижні було багато повідомлень про припинення відвідування шкіл та університетів. Станом на 13 березня 2020 р. ОЕСР за підрахувала, що понад 421 мільйон дітей постраждали через закриття шкіл, оголошене або впроваджене в 39 країнах. Крім того, ще 22 країни заявили про часткове "локалізоване" закриття закладів.

Ці рішення щодо контролю за ризиком призвели мільйони учнів до тимчасових ситуацій «домашнього навчання», особливо в деяких з найбільш сильно постраждалих країн, таких як Китай, Південна Корея, Італія та Іран. Ці зміни, безумовно, викликали певні незручності, але вони також спонукали до нових прикладів освітніх інновацій. Хоча зарано судити про те, як реакція на COVID-19 вплине на освітні системи в усьому світі, є ознаки, що дозволяють прогнозувати тривалий вплив на траєкторію інновацій та цифровізації освіти та навчання. Нижче ми простежуємо три тенденції, які можуть торкатись майбутніх трансформацій:

1. Освіта – «підштовхнута» до змін - може призвести до дивовижних нововведень.

Повільний темп змін в академічних установах в усьому світі є сталим фактом: з багатовіковими лекційними підходами до викладання, закріпленими інституційними упередженнями та застарілими аудиторними формами навчання. Однак COVID-19

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 3, 2020

COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION COVID -19 – CUR

став катализатором для навчальних закладів у всьому світі для пошуку інноваційних рішень за порівняно короткий проміжок часу. Щоб уповільнити поширення вірусу, студенти в Гонконзі почали навчатися вдома в лютому 2020 р. через інтерактивні програми. У Китаї 120 мільйонів китайців отримали доступ до навчальних матеріалів через прямі телетрансляції.

Інші простіші, але не менш креативні рішення були впроваджені по всьому світу. В одній з нігерійських шкіл стандартні асинхронні засоби онлайн навчання (наприклад, читання матеріалів через Google Classroom) були доповнені синхронними відеоінструкціями віч-на-віч, щоб допомогти запобігти закриттю школи.

Аналогічно учні в одній школі в Лівані почали використовувати онлайн навчання навіть для таких предметів, як фізичне виховання. Учні знімали та надсилали своїм вчителям власні відео з атлетичної підготовки та фізичних вправ як "домашнє завдання", підштовхуючи учнів до вивчення нових цифрових навичок. Батько одного учня зауважив: "Поки заняття спортом займало кілька хвилин, мій син три години проводив, знімаючи, редагуючи та надсилаючи відео в потрібному форматі своєму вчителю".

Технології 5G стають все більш поширеними в таких країнах, як Китай, США та Японія. Очевидним стає те, як учні та постачальники ІТ-рішень по-справжньому сприймають концепцію цифрової освіти в будь-якому місці і в будь-який час та у різних форматах. Традиційне особисте навчання в класі буде доповнено новими способами навчання - від прямих трансляцій до «освітніх впливів» та до досвіду віртуальної реальності. Навчання може стати звичкою, яка інтегрується в щоденні процедури - справжній спосіб життя.

2. Державно-приватне освітнє партнерство може набути великого значення

Лише за останні кілька тижнів спостерігається те, як формуються консорціуми та коаліції з різноманітними зацікавленими сторонами - включаючи уряди, видавців, освітянських фахівців, постачальників технологій та операторів телекомунікаційних мереж. Всі разом, вони гуртуються, щоб використовувати цифрові платформи як тимчасове рішення кризи. У країнах, що розвиваються, де освіта переважно забезпечується урядом, це може стати поширеною та наслідковою тенденцією майбутнього освіти.

Наприклад, у Китаї Міністерство освіти зібрало групу різноманітних складових для розробки нової хмарної платформи для онлайн навчання та трансляцій, а також для

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 3, 2020

COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION COVID -19 - CUR

оновлення освітньої інфраструктури. Ці процеси разом з Міністерством освіти очолили також Міністерство промисловості та інформаційних технологій.

Також прикладом партнерства є гонконгський форум *readtogether.hk* (China Daily) - консорціум із понад 60 освітніх організацій, видавців, засобів масової інформації та індустрії розваг, які надають понад 900 освітніх засобів онлайн, включаючи відеоролики, розділи книг, інструменти оцінювання та послуги консультування безкоштовно. Намір консорціуму - продовжувати використовувати та підтримувати платформу навіть після того, як COVID-19 завершиться.

На прикладі подібних практик стає зрозуміло, що освітні інновації привертають увагу до соціальних проектів й тих ініціатив, що фінансується державою та не мають прибутку. В останнє десятиліття ми вже спостерігали набагато більший інтерес та інвестиції, що надходять від приватного сектора в освітні рішення та інновації. Так, корпорації Майкрософт та Google в США, Samsung в Кореї, Tencent, Ping An і Alibaba в Китаї долучаються до побудови освітніх стратегій для населення країн. Незважаючи на те, що більшість ініціатив на сьогоднішній день були обмеженими й порівняно локалізованими, пандемія може прокласти шлях для створення набагато масштабніших міжгалузевих коаліцій навколо спільної навчальної мети.

3. Цифровий розрив може збільшитись

Більшість шкіл у постраждалих районах знаходять вирішення проблем із продовженням навчання, але якість навчання залежить від рівня та якості цифрового доступу. Зрештою, лише близько 60% населення земної кулі має доступ та є в Інтернеті. І якщо віртуальні заняття на персональних планшетах можуть бути нормою в Гонконзі, наприклад, багато учнів з менш розвинених економік долучаються до уроків та виконують завдання, що надсилаються через WhatsApp або електронною поштою.

Більше того, чим менш заможними та вразливими в цифровому вимірі є окремі сім'ї, тим далі їх учні будуть залишатись позаду. У час переходу уроків у мережу Інтернет ці діти значно втрачають через вартість цифрових пристроїв.

Якщо не зменшаться витрати на доступ та не зросте якість доступу у всіх країнах, збільшиться розрив у якості освіти, а отже, зросте соціально-економічна нерівність. Цифровий розрив може стати більш глибоким, якщо доступ до освіти буде спричинений відсутністю доступу до новітніх технологій.

Швидке поширення COVID-19 продемонструвало важливість формування стійкості перед різними загрозами: від пандемічної хвороби до екстремістського насильства,

ІНФОРМАЦІЙНИЙ БЮЛЕТЕНЬ

№ 3, 2020

COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION - COVID-19 - CURRENT SITUATION COVID -19 – CUR

до невпевненості в кліматі та швидких технологічних змін. Пандемія - це також можливість нагадати про навички, що необхідні учням у цьому непередбачуваному світі, такі як обґрунтоване прийняття рішень, творче вирішення проблем і, перш за все, адаптованість. Щоб ці навички залишалися пріоритетом для всіх учнів, стійкість повинна бути вбудована також в наші освітні системи.

Використані джерела:

1. Заява Марії Фассарі, Голови керівного комітету з освітньої політики та практики Ради Європи. URL: <https://www.coe.int/en/web/education/statement-by-maria-fassari-chair-of-the-steering-committee-for-education-policy-and-practice-cdppe> (last accessed 22/04/2020)
2. ОЕСР. Рамкові настанови щодо відповіді освіти на пандемію COVID-19 2020 року. URL: <http://surl.li/bwca> (last accessed 22/04/2020)
3. COVID-19 Response. URL: <https://www.coe.int/en/web/education/covid-19> (last accessed 22/04/2020)
4. Education responses to covid-19: Embracing digital learning and online collaboration. URL: https://oecd.dam-broadcast.com/pm_7379_120_120544-8ksud7oaj2.pdf (last accessed 22/04/2020)
5. PISA 2018 results. URL: <https://www.oecd.org/pisa/publications/pisa-2018-results.htm> (last accessed 22/04/2020)

Матеріал підготувала: Овчарук О.В., к.п.н.

Адреса: Україна, 04060, м. Київ, вул. Максима Берлінського, 9
тел./факс: (044) 440-47-03

<http://iitlt.gov.ua>

e-mail: iitlt@iitlt.gov.ua